

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas sayısı:1974/12

Karar sayısı:1974/32

Karar günü:15/7/1974

Resmi Gazete tarih/sayı:12.12.1974/15090

İtiraz yoluna başvuran: Adana Devlet Güvenlik Mahkemesi.

İtirazın konusu: Resmî Gazete'nin 11/7/1973 günlü, 14591 sayılı nüshasında yayımlanmış bulunan 26/6/1973 günlü, 1773 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 9. maddesinin birinci fıkrasının (A) işaretli bendi ile 10. maddesinin ikinci fıkrasının (B) işaretli bendini Anayasa'nın 8. ve değişik 136. maddelerine aykırı gören mahkeme, Anayasa'nın değişik 151. maddesine dayanarak Türk Ceza Kanununun 135. maddesinin birinci fıkrası ve Askerî Ceza Kanununun 57. maddesinin son fıkrasına hasren iptalleri istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

I- OLAY :

Adana Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığınca 28/12/1973 günlü, 8/1 sayılı iddianamesiyle iki sanık hakkında Türk Ceza Kanununun 64., 135/1. ve Askerî Ceza Kanununun 57. maddesinin (2) sayılı fıkrası gereğince cezalandırılmaları istemiyle açılan ve Adana Devlet Güvenlik Mahkemesinin Esas: 1973/5 sayısında kayıtlı bulunan kamu davasının 15/4/1974 günlü duruşmasında Mahkeme, Türk Ceza Kanununun 135. maddesinin birinci fıkrasının "doğrudan doğruya Devlet güvenliğini ilgilendirmeyecek" biçimde dahi işlenmesi halinde bu suçlara ayırım yapmaksızın Devlet Güvenlik Mahkemelerini bakmakla görevli kılan 26/6/1973 günlü, 1773 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 9. maddesinin (A) işaretli bendinde yazılı "Türk Ceza Kanununun 125 ilâ 141 inci maddelerinden cümlesiyle 10. maddenin ikinci fıkrasının (B) işaretli bendinde yazılı "Askeri Ceza Kanununun 57 nci maddesinin son fıkrasında" cümlelerinin Türk Ceza Kanununun 135. maddesinin birinci fıkrasına hasren Anayasa'nın 136 ve 8. maddelerine aykırılığı nedeniyle iptalleri istemiyle anayasanın 151. ve 44 sayılı Kanunun 27. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesine başvurulmasına ve davanın en geç altı ay süre ile geri bırakılmasına karar vermiştir.

III- YASA METİNLERİ:

Anayasa'ya aykırılıkları ileri sürülen Kanun kuralları :

1- 26/6/1973 günlü, 1773 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun 'un 9. maddesinin birinci fıkrasının bir bölümünün aykırılığı ileri sürülen (A) işaretli bendi şöyledir :

"A) Türk Ceza Kanununun 125 ilâ 141 inci maddelerinde; 146 ilâ 157 nci maddelerinde; 161 inci maddesinde; 163 üncü maddesinin bir, iki ve üçüncü fıkralarında ve 168, 169, 171 ve 172 nci maddelerinde yazılı suçlar";

2- 26/6/1973 günlü, 1773 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 10. maddesinin ikinci fıkrasının bir bölümünün Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen (B) işaretli bendi şöyledir :

"Ancak : 9 uncu maddedeki hükümler dairesinde :

A)

B) Askerî Ceza Kanununun 55, 56 nci maddelerinde, 57 nci maddesinin son fıkrasında, 58 ve 59 uncu maddelerinde yazılı suçları asker olmayan kişiler müstakillen veya asker kişilerle müştereken işlerlerse;

.....

C)

Sanıkların tamamı Devlet Güvenlik Mahkemesinde yargılanırlar."

Konu ile ilgili Yasa hükümleri:

1- Türk Ceza Kanununun 23/6/1936 günlü, 3038 sayılı Kanunla değişik 135. maddesinin birinci fıkrası metni şöyledir:

"1. Devletin askerî menfaati icabı olarak girilmesi menedilmiş olan yerlere veya toprak, su veya hava mıntikalarına gizlice veya iğfal ile girerse,

2.

Bir seneden beş seneye kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

2- Askerî Ceza Kanununun 21/8/1940 günlü, 3914 sayılı Kanunun 1. maddesiyle değiştirilen 57. maddesi şu biçimdedir:

"Madde 57- (1) Her kim bir müstahkem mevkide, bir harp limanında veya diğer bir askerî müessesede ve askerî sahada, deniz ordusuna ait bir gemide, yahut Devlet karasuları içinde Devletin bir makamına, bir memura veya bir askere karşı ismi veya şahsî halleri, sıfatı, mesleği, ikamet mahalli veya tabiiyeti hakkında kasten yanlış malûmat verir veya malûmat vermektan çekinirse üç aydan üç seneye kadar hapis ile cezalandırılır.

Resmen tahdit ve ilân edilmiş olan emniyet mıntikaları ve ordunun ihtiyaçlarına taallûk eden mevat ve eşyayı imal ve tamire ve muhafazaya tahsis edilmiş olan sınaî müesseseler, depolar dahi askerî müessese gibi telâkki olunur.

(2) Türk Ceza Kanununun 135 inci maddesinde yazılı fiilleri işleyenler bu maddede gösterilen cezalarla cezalandırılır."

Dayanılan Anayasa kuralları:

Anayasa'ya aykırılığın dayandırıldığı Anayasa kuralları aşağıda yazılı olduğu biçimdedir:

1- "Madde 8- Kanunlar Anayasa'ya aykırı olamaz.

Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır."

2- Anayasa'nın 15/3/1973 günlü, 1699 sayılı Kanunun 1. maddesiyle altı ek fıkra eklenmek biçiminde değiştirilmiş bulunan 136. maddesinin konu ile ilgili birinci, ikinci ve sonuncu fıkraları :

"Madde 136- Mahkemelerin kuruluşu görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.

Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğü, hür demokratik düzen ve nitelikleri Anayasa'da belirtilen Cumhuriyet aleyhine işlenen ve doğrudan doğruya Devlet güvenliğini ilgilendiren suçlara bakmakla görevli Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulur. Ancak, sıkıyönetim ve savaş haline ilişkin hükümler saklıdır.

.....

Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kuruluş ve işleyişi, görev ve yetkileri ve yargılama usulleri ile ilgili diğer hükümler kanunda gösterilir."

IV- İLK İNCELEME :

Muhittin Taylan, Avni Givda, Kemal Berkem, Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Ahmet Akar, Halit Zarbun, Abdullah Üner, Kani Vrana, Ahmet Koçak, Muhittin Gürün, Lûtfi Ömerbaş, Şevket Müftügil, Nihat O. Akçakayalıoğlu ve Ahmet H. Boyacıoğlu'nun katılmalarıyla, Anayasa Mahkemesi içtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca 30/4/1974 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında: Dosyanın eksikliği bulunmadığı sonucuna varıldığından Anayasa'nın değişik 151. maddesine uygun görülen işin esasının, itirazcı Mahkemenin görmekte olduğu bu kamu davasında uygulanacak kanun hükümleri bakımından 26/6/1973 günlü, 1773 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 9. maddesinin (A) işaretli bendi (Türk Ceza Kanununun 135/1. maddesi yönünden) ve 10. maddesinin ikinci fıkrasının (B) işaretli bendi (Askerî Ceza Kanununun 57. maddesinin 2 sayılı fıkrası yönünden) ile sınırlı olarak incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ:

İtirazın esasına ilişkin rapor, Adana Devlet Güvenlik Mahkemesinin 15/4/1974 günlü gerekçeli kararı ve ekleri, iptali istenen yasa kuralları, dayanan Anayasa Kuralları, bunlara ilişkin gerekçeler ve başka yasama belgeleri ve konuya ilişkin bulunan öteki metinler okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- İtiraz konusu yapılan kuralları içeren Kanunun biçim yönünden Anayasa'ya aykırı olup olmadığı:

İtiraz yoluna başvurmuş olan Adana Devlet Güvenlik Mahkemesi, itirazında,. 26/6/1973 günlü, 1773 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 9. maddesinin birinci fıkrasının (A) işaretli bendi ile 10. maddesinin ikinci fıkrasının (B) işaretli bendinin Türk Ceza Kanununun 135. maddesinin birinci fıkrası yönünden Anayasa'ya aykırılıklarını ileri sürmüş ise de, gerekçesinde aykırılığın sadece esas yönünden olduğu belirlenmiş ve buna dayanarak sözü geçen kanun hükümlerinin iptali istenmiştir.

Anayasa Mahkemesi, 44 sayılı Kanunun 28. maddesinin birinci fıkrasının "Anayasa Mahkemesi, kanunların ve Yasama Meclisleri içtüzüklerinin Anayasa'ya aykırılığı hususunda ilgililer tarafından ileri sürülen gerekçelere dayanmaya mecbur değildir. Mahkeme, taleple bağlı kalmak kaydıyla, başka gerekçe ile de Anayasa'ya aykırılık kararı verebilir." biçimindeki hükmüne dayanarak, Anayasa'ya aykırılık iddiasının yalnız esas yönünden ileri sürüldüğü hallerde dahi Anayasa'ya biçim yönünden bir aykırılık bulunup bulunmadığını kendiliğinden ayrıca araştırmak ve böyle bir aykırılık saptarsa, bu gerekçe ile de iptale karar vermek yetkisi var demektir.

İşte Anayasa Mahkemesi bu işde de, 44 sayılı Kanunun 28. maddesinin metni yukarıya yazılan birinci fıkrasındaki yetkiye dayanarak, itiraz konusu kuralları incelenen 1773 sayılı Kanunun önce biçim yönünden Anayasa'ya aykırı olup olmadığı sorunu, üzerinde de durmuş ve bu konuyu tartışmıştır.

1773 sayılı Kanuna ilişkin tasarı üzerinde yapılmış bulunan yasama çalışmalarında ilk bakışta aksak gibi görünen iki yön göze çarpmaktadır. Bunlar, tasarının Millet Meclisinde ve Cumhuriyet Senatosundaki öncelik ve ivedilikle görüşülmeleri işlemleriyle ilgili bulunmaktadır.

1- Millet Meclisindeki öncelik ve ivedilik işlemleri:

İtiraz konusu kuralları içeren 1773 sayılı Kanuna ilişkin tasarı Millet Meclisinde öncelik ve ivedilikle görüşülüp kabul edilmiştir. Anayasanın 85. maddesinin ilk fıkrası hükmüne göre. Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Meclisler, çalışmalarını, kendi yaptıkları içtüzüklerin hükümleri uyarınca yürütürler. Yeni yapılan 5/3/1973 günlü Millet Meclisi içtüzüğü 1/9/1973 gününde yürürlüğe girmiş ve Anayasa'nın geçici 3. maddesinin "Bu Anayasa'ya göre kurulan Türkiye Büyük Millet Meclisinin, Millet Meclisinin ve Cumhuriyet Senatosunun toplantı ve çalışmaları için kendi içtüzükleri yapılıncaya kadar, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27 Ekim 1957 tarihinden önce yürürlükte olan içtüzüğü hükümleri uygulanır." hükmü gereğince o güne kadar yürürlükte kalmış olan 1 Kasım 1956 günlü DAHİLİ NİZAMNAME hükümleri 1773 sayılı Kanuna ilişkin tasarının 1/9/1973 gününden önce yapıp bitirilmiş olan görüşmeleri sırasında da uygulanmış bulunmaktadır.

Sözü geçen 1 Kasım 1956 günlü DAHİLİ NİZAMNAME'nin 78. ve 99. maddelerinde kanun tasarısı ve tekliflerinin iki kez görüşülmesi kural olarak kabul edilmiş; gündemlerin düzenlenmesinde izlenecek sıra saptanmış; hangi tasarıların tek görüşmeye bağlı tutulacağı, iki görüşmeye bağlı tasarıların veya tekliflerin bir kez görüşülmesiyle hangi yoldan yetinilebileceği ve gündemdeki sıraların değiştirilmesi yolu ayrı hükümler olarak ayrıca gösterilmiştir.

Bir kanun tasarısı veya teklifinin bir kez görüşülmesiyle yetinilebilmesi için, o tasarısı veya teklif Yasama Meclisine sunulurken veya birinci görüşülmesinden önce Hükümetin, teklif sahibinin yahut ilgili komisyonun ivedilik kararı verilmesini istemesi, ortada Yasama Meclisinin kabul edebileceği esaslı bir nedenin bulunması, istemin yazılı ve gerekçeli olması gereklidir (Sözü geçen DAHİLİ NİZAMNAME : Madde 70, 71, 72).

Diğer yönden gündem sırasının da bozulabilmesi için, yani bir kanun tasarısı veya teklifinin gündemdeki öteki işlerden önce görüşülebilmesi için de Hükümetin veya Komisyonun öncelikle görüşme karan istemesi, istemin yazılı ve gerekçeli olması ve Meclisin de o yolda karar vermesi koşulları aranmaktadır (Sözü geçen DAHİLİ NİZAMNAME : Madde 74).

Millet Meclisi 114 sayılı Geçici Komisyonunun 29/5/1973 günlü, 1/831-2 sayılı raporunun incelenmesi sonunda, "Öncelik ve ivedilik ve gündemdeki tüm işlere takdîmen görüşülme" kararı istendiği ve gerekçesi de "Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluşundaki maksat ve Anayasa'da öngörülen mucip sebepler muvacehesinde tasarının bir an önce kanunlaşmasını teminen" sözleriyle açıklandığı anlaşılmıştır. (Millet Meclisi Tutanak Dergisi; Dönem 3 Cilt 38 Toplantı 4. S. sayısı 897; Sh. 10,11).

Bundan başka, Millet Meclisinde 13/6/1973 günlü 126. Birleşimin başında tasarının tümü üzerinde görüşmelere geçilmeden önce de Adalet Bakanı ve 114 sayılı Geçici Komisyon Başkanı ayrı ayrı önergelerle "Öncelik ve ivedilikle ve gündemdeki öteki işlere takdimen görüşülme" kararı istemişlerdir. Gerekçeler, Adalet Bakanının önergesinde "Kanunlaşmanın bir Anayasa gereği bulunması ve özellikle bu mahkemelerin kuruluşuna ilişkin Anayasa değişikliğinin gerekçesinde Öngörülen mucip sebepler muvacehesinde", Komisyon Başkanının önergesinde ise "Raporda belirtilen gerekçelerle ve önemine binaen" diye belirlenmektedir (Aynı dergi: Sh. 701, 702). Bu iki önerge de oylanıp kabul edilmiş bulunmaktadır.

Anayasa'nın 136. maddesine, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kurulabilmesi için, altı fıkra eklenmesi öngörülürken, gerekçede "Son yıllarda bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de yeni suç

ve suçluluk kavramlarının ortaya çıktığından; bunların kovuşturulması ve yargılanması için yeni yöntemler bulunması gerektiğinden; Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğü, hür demokratik düzen ve nitelikleri Anayasa'da belirtilmiş Cumhuriyet aleyhine işlenen ve doğrudan doğruya Devlet güvenliğini ilgilendiren suçların kovuşturulmasında ve yargılanmasında gerek ceza etkinliğini artırmak ve yargılamayı hızlandırmak, gerekse özelliği olan bu suçların uzmanlaşmış mahkemelerde görülmesini sağlamak için Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kurulmasında yarar görüldüğünden" söz edilmektedir (Millet Meclisi Tutanak Dergisi; Dönem 3 - Cilt 33 - Toplantı 4-794 S. sayılı Basmayazı, Sh. 8). İşte Adalet Bakanının öncelikle ve ivedilikle görüşme önerisinde ve Geçici Komisyon raporunda kendisine gönderme yapılmış bulunan gerekçe budur. Komisyon Başkanının önergesinde sözü geçen "önem" i de yine bu gerekçenin belirlediği ortadadır. Öncelik ve ivedilik istem ve kararları için "DAHİLİ NİZAMNAME" ce öngörülen gerekçe koşulunun Geçici Komisyon raporunda ve Adalet Bakanı ile Komisyon Başkanının önerilerinde yerine getirilmiş olduğunu kabule, raporda ve önergelerde yer alan açıklamalar elverişli niteliktedir. Öte yandan, Anayasa buyruğuna dayanılarak Devlet bütünlüğünü, hür demokratik düzeni, Cumhuriyeti ve Devlet güvenliğini korumak üzere hazırlanan ve Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluşunu ve yargılama yöntemini düzenleyecek olan bir kanun tasarısının öncelik ve ivedilikle görüşülmesi önerilerinde içtüzüğün aradığı gerekçe ve önemli neden koşullarının bir anlamda kendiliğinden var olduğunu kabul etmek yerinde olacaktır.

Eldeki işte öncelik ve ivedilik önerilerinin esaslı nedene dayandırılmış sayılamıyacağı yolunda da bir görüş bulunduğu için, daha ayrıntılı bir açıklama ve değerlendirme yapılması yerinde olacaktır.

Yukarıda da değinildiği üzere, Anayasa'nın 85. maddesinin birinci fıkrası kuralı uyarınca Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Meclisler çalışmalarını kendi yaptıkları içtüzükler hükümlerine göre yürütmek durumundadırlar. Anayasa'nın bu kuralından, içtüzük hükümlerine Yasama Meclislerince uyulmamış ve bu hükümlerin yanlış, eksik uygulanmış olmasının olayla ilgili Kanunu kendiliğinden ve kesin olarak Anayasaya aykırı duruma getireceği anlamı çıkarılamaz. Çünkü, içtüzüklerin biçime ilişkin tüm hükümleri aynı önem derecesinde değildir. Bunlar arasında Yasama Meclislerince verilen kararların geçerliği üzerinde etkisi olabilecek nitelik taşıyanlar bulunduğu gibi, ayrıntı sayılabilecek nitelikte bulunanlar da vardır, ilk kümeye gireceklere aykırı bir tutumun iptal nedenini oluşturacağını, buna karşılık öteki biçim kurallarına uymamanın iptali gerektirmeyeceğini kabul etmek yerinde olur. Anayasa'da gösterilmeyen ve yalnız İçtüzükte bulunan biçim kuralları arasında böyle bir ayırım yapılması zorunludur. Çünkü, İçtüzük'lerdeki bütün biçim kurallarına aşırı bağlılık Yasama Meclislerinin çalışmalarını bir ölçüde ve gereksizce aksatabilir. İç tüzük hükümlerine aykırı düşen işlemlerden hangilerinin iptal nedenini oluşturacağı sorunu uygulanacak İçtüzük hükümlerinin önemine ve işin niteliğine göre çözülecek ve yapacağı incelemeleri sırasında Anayasa Mahkemesince değerlendirilip saptanacak bir konu olmaktadır. Mahkemenin bu yoldaki görüşü şimdiye değin hep böyle olagelmıştır.

Anayasa Mahkemesinin bu değerlendirmeyi yaparak konuyu bir çözüme bağlarken, yalnız İçtüzük hükümlerinin önem ve niteliğini değil, bir de kendi görev ve yetki sınırlarını ve bu sınırların olanaklarını gözönünde bulundurmasında zorunluluk vardır. Anayasaya uygunluk denetimi Anayasaca Anayasa'nın biçim kurallarına inhisar ettirilen veya kanunun yapısı yönünden öz üzerinde denetim olanağı bulunmayan işlerde Anayasa Mahkemesinin İçtüzük kurallarını katı bir biçimde ele alarak değerlendirmesini buna göre yapması doğal sayılmak gerekir. Diğer yarıdan, öz yönünden de denetim yetkisinin veya olanağının bulunduğu konularda mahkemenin işi aynı katılıkta ele alarak bir değerlendirmeye gitmesi savunulamaz ve böyle bir görüş haklı da gösterilemez.

Şu duruma göre 1773 sayılı Kanuna ilişkin tasarının Millet Meclisinde öncelik ve ivedilikle görüşülmesi üzerinde bir değerlendirme yapılırken, işin esası yönünden de Anayasa'ya uygunluk denetiminden geçirilmesi olanağı bulunduğu için, ortada itiraz konusu kuralın biçim yönünden iptalini gerektirecek ölçü ve nitelikte bir aksaklık bulunup bulunmadığı geniş ve esnek olarak ele alınıp araştırılmalı ve bu arada, yukarıda yapıldığı gibi, sözgelimi öncelik ve ivedilik önerileri gerekçe ve esaslı neden yönlerinden Komisyon raporu, tasarının gerekçesi, tasarıya kaynaklık eden Anayasa değişikliği ve bunun gerekçesi gibi belgelerin ışığı altında bir bütün olarak değerlendirilebilmelidir.

Böyle bir değerlendirme yapılırken, öncelik ve ivedilik kararlarının alınması konusundaki yukarıdan beri tartışılan aksaklığın incelenen yasa kurallarının biçim yönünden iptalini gerektirir bir nitelik ve ağırlık taşımadığı kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Öte yandan, Millet Meclisinin 1/9/1973 günü yürürlüğe giren yeni içtüzüğünde kanun tasarı ve tekliflerinin iki kez görüşülmesi ilkesinin terkedilmiş ve tek görüşme yolunun tutulmuş olduğuna ve bunun sonucu olarak da bir "ivedilik kararı" verme konusunun artık Millet Meclisi görüşmelerinde kalmamış olduğuna burada işaret edilmesi yerinde olacaktır.

Muhittin Taylan, Ahmet Akar, Ahmet Koçak, Muhittin Gürün ve Nihat O. Akçakayalıoğlu yukarıda belirtilen gerekçeye katılmamakla birlikte itiraz konusu kuralların biçim yönünden iptalleri gerekmediği sonucunda birleşmişlerdir.

2- Cumhuriyet Senatosundaki öncelik ve ivedilik işlemleri:

İtiraz konusu kuralları içeren 1773 sayılı Kanuna ilişkin tasarı Cumhuriyet Senatosunda da öncelik ve ivedilikle, başka deyimle gündemdeki sırasından önce ve bir kez görüşülüp kabul edilmiştir. Tasarıyı inceleyen Cumhuriyet Senatosu Millî Savunma, Anayasa ve Adalet Komisyonlarının öncelik ve ivedilikle görüşme önerileri bulunduğu gibi. Genel Kurulda görüşmelerin başlayacağı 25/6/1973 günlü, 77. Birleşimin Üçüncü Oturumunda Adalet Bakanı da bu konuda bir önerge vermiştir.

1773 sayılı Kanuna ilişkin tasarının Cumhuriyet Senatosunda öncelik ve ivedilikle görüşülmesiyle ilgili olarak üzerinde durulması gerekli üç sorun göze çarpmaktadır. Bunlar aşağıda ayrı ayrı ele alınarak tartışılacaktır :

a) Öncelik ve ivedilik önergesinin yeniden okutulmaksızın oylanması işlemi:

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisine göre, (Toplantı 12 - Cilt 12-Sh. 630 - 632) 25/6/1973 günlü 77. Birleşimin Üçüncü oturumu saat 20.30 da açılmış; önce başka bir kanun tasarısı oylanarak kabul edilmiş, daha sonra 1773 sayılı Kanuna ilişkin tasan için Adalet Bakanının verdiği öncelik ve ivedilik önergesi okunmuştur. Bunun üzerine kimi üyeler ayağa kalkarak çoğunluğun bulunmadığını ileri sürmüş ve yoklama yapılmasını istemişlerdir. Yapılan yoklama sonunda Başkan çoğunluğun bulunmadığını bildirerek 21.30 da toplanılmak üzere oturumu saat 20.55 de kapatmıştır.

Dördüncü oturum açılınca yoklama yapılmış; Başkan çoğunluğun bulunduğunu açıklamış; öncelik ve ivedilik önergesinin daha önceki oturumda okunmuş olduğundan söz ederek, yeniden okutulmaksızın öncelik ve ivedilik önerilerini ayrı ayrı oya koymuş ve kabul edildiklerini belirtmiştir. Bundan sonra tasarının tümü üzerinde görüşme açılmıştır.

Anayasa'nın 86. maddesinin birinci fıkrasına göre, her Meclis üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve Anayasa'da başkaca hüküm yoksa, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verilir. Cumhuriyet Senatosu içtüzüğünün 52. maddesinde de üye tamsayısının salt çoğunluğu bulunmadıkça görüşmeye başlanamayacağı yazılıdır. Söz konusu öncelik ve ivedilik

önergesi toplantı yetersayısının bulunmadığı bir oturumda okunmuş ise bu okumanın geçerli sayılması düşünülemez ve daha sonraki oturumda oylamaya konulmazdan önce okutulması gerekir.

Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun 25/6/1973 günlü, 77. Birleşiminin Üçüncü Oturumunun başında yoklama yapılmamış ve yetersayı da olmadığı ileri sürülmüştür. Bu, Başkanlık Divanınca yetersayı olup olmadığına bir kuşkuyla düşülmediğini ve saat 20.30 da Genel Kurulda çoğunluk bulunduğunu gösterir. Saat 20.55 de ise çoğunluğun bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Kimi üyelerin çoğunluk bulunmadığını ileri sürerek istemde bulunmaları üzerine yapılan yoklama, ancak yapıldığı andaki durumu saptar. Daha önce ve özellikle söz konusu öncelik ve ivedilik önergesinin okunması sırasında çoğunluk bulunmadığına kanıtlık edemez. Kimi üyelerin yetersayı üzerinde titizlikle durarak çoğunluk kalmadığı kanısına varır varmaz yoklama istemelerine bakılırsa, baştan böyle bir durum olsaydı daha önergenin okunmasına girililirken yoklama isteneceğini düşünmek yerinde olurdu. Üyelerin bu türlü bir girişimde bulunmamasını, önerge okunurken yetersayının bulunmakta olduğunu anlatacak bir davranış saymak gerekir. O halde tersi saptanmadığına göre, önergenin okunduğu sırada Genel Kurulda çoğunluğun bulunduğunu kabul etmek zorunludur. Onun için de öncelik ve ivedilik önergesinin dördüncü durumda yeniden okunmaksızın oya sunulmasında bir usulsüzlük bulunduğu ve itiraz konusu kuralların biçim yönünden iptalini gerektirir bir nedenin oluştuğu düşünülemez.

Ahmet Akar, Muhittin Gürün ve Nihat O. Akçakayalıoğlu bu görüşe katılmamışlardır.

b) Önerge üzerinde söz verilmeden oylamaya gidilmesi sorunu :

Cumhuriyet Senatosu içtüzüğünün 47. maddesine göre, ivedilik önergesi, lehinde ve aleyhinde birer üyeye söz verilerek, işari oyla kabul veya reddedilir. 1773 sayılı Kanuna ilişkin tasarının ivedilikle görüşülmesi önerisi oylanmadan önce Başkan lehte, aleyhte konuşacak kimse bulunup bulunmadığını sormaksızın oylamaya geçmiştir (Aynı Tutanak Dergisi, Sh. 632).

Cumhuriyet Senatosu üyelerinin haklarını ve yetkilerini, kendi tüzüklerini ve bu arada içtüzüğün 47. maddesi kuralım bilmeleri doğal ve olağandır. Tutanak Dergisine göre, bu kurala dayanarak söz isteyen çıkmamış ve oylamaya girilmesine de bu yönden bir itirazda bulunulmamıştır. Şu durumda ve işin niteliğine göre Başkanın üyelere konuşma hakları bulunduğunu hatırlatmaması ve lehte, aleyhte söz isteyen bulunup bulunmadığını araştırmamasını, itiraz konusu kuralların biçim yönünden iptalini gerektirir önem ve ağırlıkta bir aksaklık saymağa olanak bulunmadığı ortadadır.

c) Öncelik ve ivedilik önergesinin kavram ve içeriğinden doğan durum :

Cumhuriyet Senatosu İchtüzüğünde de (madde 69, 44) kanun tasarı ve tekliflerinin iki kez görüşülmesi kural olarak kabul edilmiştir. Hangi tasarıların tek görüşmeye bağlı tutulacağı, iki görüşmeye bağlı tasarıların ve tekliflerin bir kez görüşülmesiyle nasıl edinilebileceği ve gündemdeki sıraların değiştirilme yöntemi ayrı hükümler halinde ayrıca gösterilmiştir (madde 46, 47, 48, 45). Bir kanun tasarısının veya teklifinin bir kez görüşülmesiyle yetinilmesi için Hükümetin, teklif sahibinin veya ilgili Komisyonun ivedilik kararı verilmesini istemesi, ortada Yasama Meclisinin kabul edeceği esaslı bir nedenin bulunması, istemin yazılı ve gerekçeli olması; gündem sırasının değiştirilebilmesi için de Hükümetin veya Komisyonun yazılı ve gerekçeli bir öneri ile öncelikle görüşme kararı istemesi Cumhuriyet Senatosu İchtüzüğünün yukarıda sayılan maddelerinde kurala bağlanmış bulunmaktadır.

1773 sayılı Kanuna ilişkin tasarı için Cumhuriyet Senatosunda öncelik ve ivedilikle görüşme isteyen Millî Savunma Komisyonunun 18/6/1973 günlü, 1/205-12 sayılı raporunda "Kanunun ehemmiyetine binaen", Anayasa ve Adalet Komisyonunun 19/6/1973 günlü, 1/205-51 sayılı raporunda "Tasarının bir Anayasa gereği olması"; Adalet Bakanının önergesinde ise "Kanun tasarısının kanunlaşmasının bir Anayasa gereği bulunması ve özellikle bu mahkemelerin kuruluşuna ilişkin Anayasa değişikliğinin gerekçesinde öngörülen mucip sebepler muvacehesinde" sözleri gerekçe ve esaslı neden olarak yer almıştır (Aynı Tutanak Dergisi: Sh. 631 ve 284 S. sayılı Basmayazı). Yukarıda (Kararın V/A-1 bölümü) Millet Meclisi Genel Kurulunun verdiği öncelik ve ivedilik kararları dolayısıyla söylenenlerin tümü burada da geçerli ve sorunu aydınlatıp çözmeye yeterli olduğu için bunların tekrarlanmasına gerek görülmemiştir. Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunda oylanan öncelik ve ivedilik önergesinin kapsamı ve içeriği itiraz konusu kuralların biçim yönünden iptalini gerektirir nitelikte değildir.

Muhittin Taylan, Ahmet Akar, Ahmet Koçak, Muhittin Gürün ve Nihat O. Akçakayalıoğlu bu görüşe katılmamışlardır.

3- Özetleme :

Yukarıdan beri ayrıntılarıyla belirtildiği üzere, 1773 sayılı Kanunun biçim yönünden Anayasa'ya aykırılığı saptanmadığına göre, bu Kanunun 9. maddesinin birinci fıkrasının (A) ve 10. maddesinin ikinci fıkrasının (B) işaretli bentlerinin, yine yukarıda açıklanan karşıoylar saklı tutularak, biçim yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verilmelidir.

B- İtiraz konusu Yasa kurallarının esas yönünden Anayasa'ya aykırılığı sorunu:

Anayasa, 136. maddesinin birinci fıkrasında; mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri konularının kanunla düzenlenmesini öngördüğü halde, 15/3/1973 günlü, 1699 sayılı Kanunun 3. maddesiyle 136. maddeye konulan ek ikinci fıkra ile Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğü, hür demokratik düzen ve nitelikleri Anayasa'da belirtilen Cumhuriyet aleyhine işlenen ve doğrudan doğruya Devlet güvenliğini ilgilendiren suçlara bakmakla görevli Devlet Güvenlik Mahkemelerini kurmuş, böylece birinci fıkradaki genel ilkedan ayrılarak bu mahkemelerin görev alanını kesin ve keskin sınırlarla belirtmiştir.

Yine, 1699 sayılı Kanunla 136. maddeye eklenen yedinci, yani son fıkra ile Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kuruluşu ve işleyişi, görev ve yetkileri ve yargılama usulleriyle ilgili diğer hükümlerin kanunla gösterilmesi, öngörülmüştür. 136. maddeye eklenen bu ikinci ve son fıkralar bir arada ele alınıp incelendikte, görev konusunda Yasa Koyucuya düşen iş ortaya çıkmaktadır. Yasa Koyucu, Devlet Güvenlik Mahkemeleri için kendiliğinden bir görev alanı saptayacak değildir; zaten Anayasa'ca belli edilmiş bulunan görev alanına anayasal sınırlar içinde girecek suçları belirlemekle yetinmek zorundadır. Bu sınırı değiştirmek, hele genişletmek yoluna gittiğinde oluşacak olan yasa kuralının Anayasa buyruğu ve yönergesi ile çatışır ve çelişir duruma düşeceği ortadadır.

Anayasa'nın fıkra eklemek yolu ile değiştirilen 136. maddesinin son fıkrası uyarınca çıkarılmış bulunan 26/6/1973 günlü, 1773 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun "görev" başlıklı II. bölümünün 9. maddesinde, bu mahkemelerin görevine giren suçlar açıklanmış, 10. maddesinde ise savaş ve sıkıyönetim, hallerinde askerî mahkemelerin görevlerine ilişkin hükümler, Anayasa'nın 136. maddesine uygun olarak saklı tutulmakla birlikte, 9. maddedeki hükümler çerçevesinde askerî yargı ile ilgili suçlara hangi durumlarda Devlet Güvenlik Mahkemelerince bakılacağı konusu düzenlenmiştir.

1773 sayılı Kanunun 9. maddesinin birinci fıkrası üç bentten oluşmakta olup, bunlardan (A) işaretli bentte nitelikleri bakımından doğrudan doğruya Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görevine

girdiği Yasa Koyucu tarafından kabul edilen suçlar gösterilmiş ve bu arada, konumuzla ilgili bulunan Türk Ceza Kanununun 135. maddesi de bunlar arasında yer almış bulunmaktadır. Buna karşılık, kanunun 9. maddesinin (B) işaretli bendinde ise, Türk Ceza Kanununda yazılı bir bölüm suçlar ile diğer bazı kanunlarda yazılı bir bölüm suçlar, Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğü, hür demokratik düzen ve nitelikleri Anayasa'da belirtilen Cumhuriyet aleyhine işlenmeleri ve doğrudan doğruya Devlet Güvenliğini ilgilendirmeleri koşulu altında, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görev alanı içine sokulmuşlardır.

Öte yandan, Askerî Ceza Kanununun 3914 sayılı Kanunla değişik 57. maddesinin (2) sayılı fıkrasıyla suç ve ceza yönünden yapılan gönderme nedeniyle Türk Ceza Kanununun 135. maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan suçların bu maddede gösterilen cezalarla cezalandırılması gerekmektedir. Bu bakımdan 1773 sayılı Kanunun "Askerî Yargı ile ilgili suçlarda görev" başlıklı 10. maddesinin ikinci fıkrasının (B) işaretli bendinde de "Askerî Ceza Kanunun 57. maddesinin son (Yani 2 sayılı) fıkrasında yazılı suçları asker olmayan kişiler müstakillen veya asker kişilerle müştereken işlerlerse;" deyimini ile dolaylı olarak yine Türk Ceza Kanununun 135. maddesinin birinci fıkrasına, bu kez görev yönünden bir gönderme yapılmış bulunmaktadır.

Bu durum karşısında, suç yönünden kendisine Askerî Ceza Kanununun değişik 57. maddesinin (2) sayılı fıkrası hükmüle göndermede bulunan Türk Ceza Kanununun 135. maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan yasak eylemler, 1773 sayılı Kanunun 9. maddesinin (A) işaretli bendinde nitelikleri bakımından Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görev alanına doğrudan doğruya giren suçlar arasında sayıldığından ve öbür yandan 1773 sayılı Kanunun 10. maddesinin ikinci fıkrasının (B) işaretli bendi ile görev yönünden askerî yargı alanı dışına alınarak Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görev alanına sokulduğundan, 30/4/1974 günlü sınırlama kararı uyarınca her iki yönden sadece, Türk Ceza Kanununun 135. maddesinin birinci fıkrasına uyan yasak eylemlerin 1773 sayılı Kanunun 9. maddesinin (A) işaretli bendinde yer alıp almayacağı, yani, 07. nitelikleri bakımından Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görevine doğrudan doğruya girip giremeyeceğinin tartışılması gerekmektedir. Böyle bir saptamada Yasa Koyucu tarafından yapılan değerlendirmede, nitelikleri yönünden esasen Anayasa'nın 136. maddesinin ikinci fıkrasındaki tanımlamaya girmekte olan yasak eylemleri 1773 sayılı Kanunun 9. maddesinin birinci fıkrasının (A) işaretli bendine ve nitelikleri yönünden bu tanımlamaya uymamakla birlikte o tanımlama çerçevesinde işlenmeleri ve doğrudan doğruya Devlet güvenliğini ilgilendirmeleri koşuluyla diğer bir bölüm yasak eylemleri aynı maddenin birinci fıkrasının (B) işaretli bendine yerleştirmek yolunun izlendiği anlaşılmaktadır. Şu halde bu işte Mahkememizin sınırlandırma kararı uyarınca söz konusu olan Türk Ceza Kanununun 135. maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan yasak eylemlerin Türk Ceza Kanununda bulunduğu yerden başka, niteliği de incelenerek sonucuna göre 1773 sayılı Kanunun 9. maddesinin birinci fıkrasının (A) işaretli bendine sokulmasının yerinde olup olmadığının belli edilmesiyle itiraz konusunun çözümü sağlanmış olacak demektir.

Türk Ceza Kanununun 135. maddesinin birinci fıkrasında yazılı yasak eylemlerin öğelerine gelince: Bir yere girilmesi usulünce yasaklanmış olacak, yasak Devletin askerî yararları gereği konulmuş bulunacak, yasak bilinir ve anlaşılır nitelik taşıyacak, böyle bir yasak yere bir hata sonucu değil, bilerek ve istenerek, yani kasten girilecek ve üstelik giriş gizlice veya iğfal ile yapılacaktır. Bu öğelerin incelenmesi sonunda Yasa Koyucunun, bu biçimde oluşacak bir giriş eyleminde casusluk olasılığı durumunu varsaydığı anlaşılmaktadır. Bu biçim bir yasakla, esasında Devletin yurt savunmasını kolaylaştırmak amacıyla Silahlı Kuvvetlerce konulan kurallara uyulmasını sağlamak, uluslararası durumun ortaya çıkardığı güvensizlik havası içerisinde askerî sırlara karşı yapılacak hıyanetlerin Millî Savunma kuvvet ve vasıtalarına verebileceği zarar ve tehlikeleri ve ülke içinde yapılması olasılığı bulunan hiddetleri ve böyle kötü niyetler güden kişilerin askerî yararları ve dolayısıyla Devletin güvenliğini bozacak çalışmalarını önlemek ereğiyle 21/6/1927 günlü, 1110

sayılı "Askerî Memnu Mıntıkalar Kanunu" ile düzenlenen ve girişi çıkışı askerî makam ve mercilerin iznine bağlanmış ve usulünce saptanmış yasak yerlere veya toprak, su veya hava mıntıkalarına gizlice veya iğfal ile girilmesinin suç sayılmasıyla, başta Devletin askerî yararlarının ve dolayısıyla Devletin güvenliğinin korunmak istendiği ortadadır.

"Devletin askerî yararı gereği olarak girilmesi yasaklanmış yerlere veya toprak, su veya hava bölgelerine gizlice veya iğfal ile girme" eylemleri Türk Ceza Kanununun cürümlere ilişkin ikinci kitabında (Devletin Şahsiyetine Karşı Cürümler) adını taşıyan birinci babın (Devletin arsiulusal şahsiyetine karşı cürümler) i kapsayan 125-145 İnci maddeleri arasında yer almaktadır. Bu maddelerden büyük bir bölümü nitelikleri esas alınarak 135. madde ile birlikte 1773 sayılı Kanunun 9. maddesinin birinci fıkrasının (A) İşaretli bendine konulmuş ve bir bölümü de aynı maddenin (B) işaretli bendine sokulmuştur.

Devletin şahsiyetine karşı cürümler, genel olarak, Devletin dış ve iç güvenliğine karşı işlenen ve nitelikleri bakımından siyasî olan suçlardır. Nitekim evvelce bu başlığın adı (Devletin Emniyetine Karşı işlenen Cürümler) biçiminde iken, sonradan Batı Kara Avrupasında yenilenen ceza yasalarındaki eğilime uyularak (Devletin Şahsiyetine Karşı Cürümler) biçiminde değiştirilmiştir. Esasta Devletin ana siyasal yararları iç ve dış olmak üzere iki türlüdür. Bu nedenle Devletin şahsiyeti (Ulusal) ve (Uluslararası) bakımlardan sözkonusu edilmektedir. Böylece Ceza Kanununda (Devletin Şahsiyetine Karşı Cürümler), biri (Devletin arsiulusal şahsiyetine karşı cürümler) ve öteki de (Devlet kuvvetleri aleyhine cürümler) olmak üzere başlıca iki bölüm halinde düzenlenmişlerdir.

Ancak bir yasak eylemin (Devletin arsiulusal şahsiyetine) veya (Devlet kuvvetleri aleyhinde) cürümler fasıllarında yer alması, onun böylece belirecek niteliği bakımından salt Devlet güvenliğini doğrudan doğruya ilgilendirdiğini kabule yeter neden sayılamaz. Onların öz nitelikleri de bu tanıma uymalıdır. Türk Ceza Kanununun 125 ilâ 173. maddelerinden oluşan bu iki fasıl hükümleri arasında yer alan bazı yasak eylemlere 1773 sayılı Yasa'nın 9. maddesinin birinci fıkrasının (B) bölümünde yer verilmesi bu görüşü doğrulamaktadır. Nitekim, 1699 sayılı Kanunun görüşülmesi sırasında Anayasa'nın 136. maddesinin ikinci fıkrasında sözü edilen (Devlet güvenliği) kavramı ile Türk Ceza Kanununda bulunan (Devletin arsiulusal şahsiyetine karşı işlenen cürümleri başlığının birbirinden tamamen ayrı olduklarına işaret edilmiştir. O halde, bir yasak eylemin soyut olarak Türk Ceza Kanununun sözü geçen fasıllarında yer alması, onun Anayasa'nın 136. maddesinde nitelikleri tanımlanan suçlardan sayılmasına yeterli değildir. Esas, suçun Anayasa'nın 136. maddesinin ikinci fıkrasında yapılmış bulunan tanımlamanın kapsamına girip girmediğinin saptanmasıdır.

Yukarıdaki açıklamalara göre, askeri yararları korumak amacı güdülmesi yönünden, bu yararların niteliğinin incelenmesi gerekmektedir.

Devletin askeri yararları; Devletin bağımsızlığı, bütünlüğü, egemenliği, güvenliği ve onuru gibi onun uluslararası kişiliğine karşı bozucu veya zayıflatıcı veyahut engelleyici nitelikte casusluk, bozgunculuk ve benzeri suçları önlemeyi, yani Devletin dış ve iç güvenliğini sürdürmeyi ve sağlamayı gerektirir. Buna karşı olan her türlü eylem ve işlemlerin askerî yararları zarar verdiğinde ve böylece, Devletin ülkesi ve milleti ile bütünlüğüne karşı dahi olduklarından kuşku gösterilemez.

Türk Ceza Kanununun 135. maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan ve Devletin askerî yararlarını koruma amacını güden yasak eylemlerin Devlet güvenliğini doğrudan doğruya ilgilendirip ilgilendirmediklerine gelince: Bir suçun genel olarak doğrudan doğruya Devlet güvenliğini ilgilendirir nitelikte sayılabilmesi için, Devletin kendi yararlarını, varlığını, idaresini, çalışmasını ve korunmasını bozması ve böyle bir eylem ile bozulan yarar arasına başka bir yasak eylemin girmemiş

olması gerekir. Askerî yasak bölgeye gizlice veya iğfal ile girilmesi suçunun Devletin yukarıda açıklanan askerî yararlarını bir casusluk olasılığı durumu ile doğrudan doğruya tehdit etmesi veya tehlikeye sokması nedenleriyle, Devlet güvenliğine yönelik bulunduğu ortadadır.

O halde, bu suçun, Anayasa'nın 136. maddesinde tanımlamayı ölçü olarak kullanmadan da, kendi yapısında esasen aynı koşulları taşıdığı söylenebilir. Burada, suçun işlenmesiyle bozulacak olan yasaklayıcı kural, aslında bir casusluk olasılığı durumu karşısında Devletin askerî yararlarını ve bu yoldan Devletin güvenliğini korumak amacıyla konulmuş bulunduğundan, eylemin artık başka bir biçimde işlenmesi olasılığı öne sürülemez. Ancak, eylem sahibinin hareketinde askerî amaçlarla kanuna uygun biçimde saptanmış yasak bölgeye kanunun tanımlamasındaki gibi gizlice veya iğfal ile girme öğeleri oluşmamışsa yasağın bozulmadığı düşünülebilir.

Özetlenecek olursa, 26/6/1973 günlü, 1773 sayılı Kanunun 9. maddesinin (A) işaretli bendinin Türk Ceza Kanununun 135. maddesinin birinci fıkrası ve aynı Kanunun 10. maddesinin (B) işaretli bendinin de Askerî Ceza Kanununun 57. maddesinin (2) sayılı fıkrası yoluyla yine Türk Ceza Kanununun 135. maddesinin birinci fıkrası yönlerinden Anayasa'ya aykırı olmadığı yukarıda gösterilen gerekçelerle saptandığından, itirazın reddine karar verilmelidir.

VI- SONUÇ :

I- 1.11/7/1973 günlü, 14591 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 26/6/1973 günlü, 1773 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanuna ilişkin tasarının Millet Meclisindeki öncelik ve ivedilikle görüşülmesi istemlerinin itiraz konusu kuralın biçim yönünden iptalini gerektirmediğine sonuçta oybirliği ve gerekçede Muhittin Taylan, Ahmet Akar, Ahmet Koçak, Muhittin Gürün ve Nihat Oktay Akçakayalıoğlu'nun karşıoyları ve oyçokluğu ile;

2. 1773 sayılı Kanuna ilişkin tasarının Cumhuriyet Senatosunda öncelik ve ivedilikle görüşülmesiyle ilgili olarak;

a) 25/6/1973 günlü, 77. Birleşiminin 4. oturumunda öncelik ve ivedilik önergesinin yeniden okunmadan oylanmasının itiraz konusu kuralın biçim yönünden iptalini gerektirmediğine Ahmet Akar, Muhittin Gürün ve Nihat Oktay Akçakayalıoğlu'nun karşıoyları ve oyçokluğu ile;

b) Söz konusu önergenin, lehte, aleyhte konuşacak kimse bulunup bulunmadığı sorulmadan Başkanlıkça oya konulmasının itiraz konusu kuralın biçim yönünden iptalini gerektirir nitelikte bir aksaklık olmadığına oybirliğiyle;

c) Oylamaya konu olan öncelik ve ivedilik önergesinin kapsam ve içeriğinin İtiraz konusu kuralın biçim yönünden iptalini gerektirir nitelikte olmadığına Muhittin Taylan, Ahmet Akar, Ahmet Koçak, Muhittin Gürün ve Nihat Oktay Akçakayalıoğlu'nun karşıoyları ve oyçokluğu ile;

3. Böylece yukarıda açıklanan karşıoylar saklı kalmak üzere itiraz konusu kuralın biçim yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına;

II- 26/6/1973 günlü, 1773 sayılı Kanunun 9. maddesinin (A) işaretli bendinin Türk Ceza Kanununun 135. maddesinin birinci fıkrası ve aynı Kanunun 10. maddesinin (B) işaretli bendinin de Askerî Ceza Kanununun 57. maddesinin 2 sayılı fıkrası yoluyla yine Türk Ceza Kanununun 135. maddesinin birinci fıkrası yönlerinden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın reddine 15/7/1974 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Muhittin Taylan

Başkanvekili
Kani Vrana

Üye
Kemal Berkem

Üye
Şahap Arıç

Üye
İhsan Ecemiş

Üye
Ahmet Akar

Üye
Ziya Önel

Üye
Abdullah Üner

Üye
Ahmet Koçak

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lütfi Ömerbaş

Üye
Ahmet Salih Çebi

Üye
Şevket Müftügil

Üye
Nihat O.
Akçakayalıoğlu

Üye
Ahmet H. Boyacıoğlu

KARŞI OY YAZISI

1) Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama usullerine ilişkin Yasama Millet Meclisi görüşmesinde uygulanan "öncelik" ve "ivedilik" usulleri Millet Meclisinin 1/9/1973 gününde yürürlüğe giren yeni içtüzüğü ile terkedilmiş ve bunun sonucu olarak ivedilik kararı verilmesine artık yer kalmamış olması karşısında bir iptal nedeni sayılmaması gerekir. Çoğunluğun görüşüne bu gerekçe ile katılıyorum.

2) Cumhuriyet Senatosunda, ivedilik usulüne aykırı davranılmış olması itiraz konusu kuralların biçim yönünden iptalini gerektirir niteliktedir. Bu konu Anayasa Mahkemesi'nin daha önce incelediği davalarda da ele alınmış ve 17/1/1972 günlü ve 1972/1649 sayılı 26/3/1974 günlü ve 1973/32, 1974/11 sayılı ve 21/5/1974 günlü ve 1974/8-19 sayılı kararlara ekli karşıoy yazılarında daha geniş ve ayrıntılı olarak açıklanmış bulunduğundan burada yeniden ele alınmasında yarar görülmemiştir.

Bu nedenlerle kararın sonuç bölümünün birinci fıkrasının gerekçesine ve ikinci fıkrasının (c) bendindeki çoğunluk görüşüne karşıyım.

KARŞI OY YAZISI

1- Millet Meclisinin 1773 sayılı Kanuna ilişkin tasarı üzerindeki öncelik ve ivedilik işlemleri :

9. maddesinin (A) işaretli bendi ile 10. maddesinin ikinci fıkrasının (B) işaretli bendinin Anayasa'ya uygunluk denetimi yapılan 26/6/1973 günlü, 1773 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanuna ilişkin Tasarı Millet Meclisinde öncelik ve ivedilikle görüşülüp kabul edilmiştir.

Anayasa'nın 85. maddesine göre Türkiye büyük Millet Meclisi ve Meclisler çalışmalarını kendi yaptıkları içtüzüklerin kuralları uyarınca yürütürler. Yine Anayasa'nın geçici 3. maddesi gereğince Millet Meclisinin toplantı ve çalışmalarında kendi içtüzüğü yapıncaya değin uygulanması gerekli olan ve Millet Meclisi içtüzüğünün yürürlüğe girdiği 1/9/1973 gününe dek ve bu arada 1773 sayılı Kanuna ilişkin tasarı ile ilgili toplantı ve çalışmalar sırasında da uygulanma alanında kalan Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27 Ekim 1957 tarihinden önce yürürlükteki içtüzüğünün (1 Kasım 1956 günlü Dahilî Nizamname) 99., 78. maddelerinde kanun tasarı ve tekliflerinin iki kez görüşülmesi kural olarak kabul edilmiş; gündemlerin düzenlenmesinde izlenecek sıra saptanmış; hangi tasarıların tek görüşmeye bağlı tutulacağı, iki görüşmeye bağlı tasarı ve tekliflerin bir kez görüşülmesi ile nasıl yetinilebileceği ve gündemdeki sıraların bozulması yöntemi istisna hükümleri halinde ayrıca gösterilmiştir.

Bir kanun tasarı veya teklifinin bir kez görüşülmesiyle yetinilmesi için o tasarı veya teklif Yasama Meclisine sunulurken veya birinci görüşmesinden önce Hükümetin, teklif sahibinin yahut ilgili komisyonun ivedilik kararı verilmesini istemesi, ortada Yasama Meclisinin kabul edeceği esaslı bir nedenin bulunması, istemin yazılı ve gerekçeli olması gereklidir (Dahilî Nizamname : madde 70, 71, 72).

Gündem sırasının bozulabilmesi, başka deyimle bir kanun tasarı veya teklifinin gündemdeki öteki işlerden önce görüşülebilmesi için de Hükümetin veya komisyonunun öncelikle görüşme kararı istemesi, istemin yazılı ve gerekçeli olması, Meclisin de o yolda karar vermesi koşulları vardır. (Dahilî Nizamname: madde 74).

Öncelik ve ivedilik istemi ve kararlar için İchtüzüklerce öngörülen gerekçe koşulu bir kanunun geçerliği üzerinde etkili olabilecek nitelikte önemli ve esaslı biçim kurallarındandır. Kurala aykırı tutum o kanunun biçim yönünden iptali nedenini oluşturur. Anayasa Mahkemesi'nin bu karşıoy yazısının ilişkin bulunduğu 21/5/1974 günlü, 1974/8-19 sayılı kararında da söz konusu koşulun önemi benimsenmekte olduğu; ancak Anayasa'ya uygunluk denetiminin esas yönünden de yapılabilmesi yetkisi veya olanağının bulunduğu işlerde ölçünün katı değil geniş ve esnek olarak ele alınması görüşü savunulduğu için burada öncelik ve ivedilik istem ve kararları bakımından İchtüzüklerde öngörülen gerekçe koşulunun neden bir kanunun geçerliliğini etkileyecek nitelikte önemli ve esaslı biçim kurallarından sayılması gerektiği üzerinde ayrıntılara girilip tartışma ve çözümlemelere gidilmesine yer ve gerek yoktur.

Sırası gelmişken, tıpkı 1773 sayılı Yasada olduğu gibi öncelik ve ivedilik konularında İçtüzük kurallarına aykırı davranıldığı için 17/3/1972 günlü, 1576 sayılı Kanunun biçim yönünden Anayasa'ya aykırı görülerek iptaline gidilmiş olduğuna değinilmesinde yarar vardır. (6/4/1972 günlü, 1972/13-18 sayılı Anayasa Mahkemesi kararı 7/4/1972 günlü, 14152 mükerrer sayılı ve 24/7/1972 günlü, 14255 sayılı Resmî Gazeteler) Bir tüzük kuralının Yasama Meclislerince verilen kararın geçerliği üzerinde etkili olabilecek nitelik taşıdığı ve kurala aykırı düşen işlemin biçim yönünden iptal nedeni sayılacağı Anayasa Mahkemesince saptanmışsa bu ölçünün bütün benzeri durumlarda geçerli olması gerekir.

Kanunların kümelenendirilip bir bölümü için biçim yönünden iptal nedeni sayılan durumların öteki bölüm kanunlar için iptali gerektirmez nitelikte görülmesi hukukça itibar edilebilir ve savunulur bir tutum olamaz.

1773 sayılı Kanuna ilişkin tasarı için Millet Meclisi 114 sayılı Geçici Komisyonunun 29/5/1973 günlü, 1/831-2 sayılı raporunda "öncelik ve ivedilik ve gündemdeki tüm işlere takdimen görüşülme" kararı istendiği anlaşılmaktadır. Burada gerekçe "Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kuruluşundaki maksat ve Anayasa'da öngörülen mucip sebepler muvacehesinde tasarının bir an önce kanunlaşmasını teminen" sözleriyle açıklamıştır. (Millet Meclisi Tutanak Dergisi: Dönem: 3, Cilt 38, toplantı 4,897 S. sayılı basmayazı: sayfa 10, 11)

Millet Meclisinde 13/6/1973 günlü 126. Birleşimin başında tasarının tümü üzerinde görüşmelere geçilmeden önce de Adalet Bakanı ve 114 sayılı Geçici Komisyon Başkanı ayrı ayrı önergelerle "öncelik ve ivedilikle ve gündemdeki öteki işlere takdimen görüşülme" kararı istemişlerdir. Gerekçeler; Adalet Bakanının önergesinde "kanunlaşmanın bir Anayasa gereği bulunması ve özellikle bu mahkemelerin kuruluşuna ilişkin Anayasa değişikliğinin gerekçesinde öngörülen mucip sebepler muvacehesinde", Komisyon Başkanının önergesinde ise "raporda belirtilen gerekçelerle ve önemine binaen" diye belirlenmektedir. (aynı dergi, sayfa 701-702).

Görülüyor ki 114 sayılı Geçici Komisyon raporunda Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kurulması ile güdülen ereğe ve Anayasa değişikliğinin gerekçesine dayanılmıştır. Adalet Bakanının önergesinde yine Anayasa değişikliği gerekçesine gönderme yapılmakla birlikte kanunun çıkmasının Anayasa gereği olduğuna değinilmektedir. Komisyon Başkanının önergesinde ise rapordaki gerekçelere gönderme yapılması ile yetinilmekte ve "önemine binaen" gibi yuvarlak bir deyim kullanılmaktadır.

Düzenlenme nedeni ne olursa olsun her kanun tasan veya teklifinin kendine göre bir önemi vardır ve bu önemin gerek gerekçede gerekse Komisyon raporlarında belirtilmesi olağan ve zorunlu olduğu gibi tasarı veya teklifin getirdiği düzenlemenin belirli süreler içinde kanunlaşması için Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş bulunduğu da ortadadır, içtüzüklerin aradığı ve üstünde titizlikle durduğu ise, ivedilik ve öncelik kararı verilebilmesi için esaslı bir nedenin ve gerekçenin varlığı, bunların da önerilerde açıklanmış olmasıdır. Kaldı ki bir kanun tasan veya teklifinin konusunun önemli oluşu onun olağan yöntemlerle ve konunun öneminin gereklerine uygun olarak ağır ağır, dikkat ve teenni ile incelenip görüşülmesini zorunlu kılar.

Özetlenecek olursa durum şudur: 1773 sayılı Kanuna ilişkin tasarı Millet Meclisinde görüşülürken gerekçesiz istemler üzerine öncelik ve ivedilik kararları verilerek Dahilî Nizamnamenin 70., 71., 74. maddelerine aykırı davranılmıştır. Bu davranış kararları değersiz ve hükümsün bıraktığı için ana kurallardan ayrılma ve tasarının gündemdeki sırası gelmeden ve bir kez görüşülmesi işlemi de böylece hukukî dayanaktan yoksun kalmış ve Dahilî Nizamnamenin 99. maddesinde yer alan kurala da ayrıca aykırı düşülmüştür. Anayasa'nın 85. maddesinin birinci fıkrası ile çelişen bu durum 1773 sayılı Kanunu biçim yönünden Anayasa'ya aykırı kılar ve dolayısıyla bu

kanunun itiraz konusu 9. maddesinin (A) işaretli bendi ile 10. maddesinin ikinci fıkrasının (B) işaretli bendinin biçim yönünden iptalini gerektirir. Ancak Millet Meclisinin 1/9/1973 günü yürürlüğe giren içtüzüğünde kanun tasarı ve tekliflerinin iki kez görüşülmesi ilkesinin bırakılmış ve tek görüşme yolunun tutulmuş, bunun sonucu olarak da "ivedilik kararı verme" konusunun artık kalmamış bulunması dolayısıyla ve daha aşağıda görüleceği üzere Cumhuriyet Senatosundaki öncelik ve ivedilik işlemlerindeki aksaklık ayrıca itiraz konusu kuralı biçim yönünden Anayasa'ya aykırı düşürür ve iptalini gerektirir nitelikte bulunduğu için yukarıda açıklanan nedenlerle iptale gidilmesinde hukukî bir yarar bulunmadığından biçim yönünden iptal gerekmediği sonucunda çoğunlukla birleşilmiştir.

2. Cumhuriyet Senatosundaki öncelik ve ivedilik işlemleri:

a) Öncelik ve ivedilik önergesinin yeniden okutulmaksızın oylanması:

Bu karşıoy yazısının ilişkin bulunduğu 21/5/1974 günlü, 1974/8-19 sayılı Anayasa Mahkemesi kararında belirtildiği gibi Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisine göre (Toplantı 12. Cilt 12. sayfa 630-632) 25/6/1973 günlü 77. Birleşimin üçüncü oturumu saat 20.30 da açılmış: önce başka bir kanun tasarısı oylanarak kabul edilmiş; daha sonra 1773 sayılı Kanuna ilişkin tasarı için Adalet Bakanının verdiği öncelik ve ivedilik önergesi okunmuştur. Bunun üzerine kimi üyelere ayağa kalkarak çoğunluğun bulunmadığını ileri sürmüş ve yoklama yapılmasını istemişlerdir. Yoklama sonunda Başkan çoğunluğun bulunmadığını bildirerek 2130 da toplanılmak üzere oturumu saat 20.55 de kapatmıştır.

Dördüncü oturum açılınca yoklama yapılmış; Başkan çoğunluğun bulunduğunu açıklamış; öncelik ve ivedilik önergesinin daha önceki oturumda okunduğundan söz ederek, yeniden okutmaksızın öncelik ve ivedilik önerilerini ayrı ayrı oya koymuş ve kabul edildiklerini belirlemiştir. Bundan sonra tasarının tümü üzerinde görüşme açılmıştır.

Anayasa'nın 86. maddesinin birinci fıkrasına göre her meclis üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve Anayasa'da başkaca hüküm yoksa, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verilir. Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 52. maddesinde de üye tamsayısının salt çoğunluğu hazır bulunmadıkça görüşmeye başlanılamayacağı yazılıdır. Söz konusu öncelik ve ivedilik önergesi toplantı yetersayısının bulunmadığı bir oturumda okunmuşsa bu okumanın geçerli sayılması düşünülemez ve daha sonraki oturumda oylamaya konulmadan önce okutulması gerekir.

Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun 25/6/1973 günlü 77. Birleşiminin üçüncü oturumunun başında yoklama yapılmadığı gibi Başkan çoğunluğun bulunduğunu da sözle açıklamış değildir. Bu durum, Anayasa Mahkemesi kararında belirtildiği gibi, Başkanlık Divanının yetersayı olup olmadığında kuşkuya düşmediğini ve saat 20.30 da Genel Kurulda çoğunluk bulunduğunu değil ancak o sıralarda her nedense yetersayı üzerinde durulmamış olduğunu gösterir. Bu oturumda Adalet Bakanının öncelik ve ivedilik önergesinin okutulmasından önce bir kanun tasarısının oylanıp kabul edilmiş olması da, oylama işarı oy biçiminde olduğu için yetersayı bulunduğu kanıtlanamaz. Öte yandan Adalet Bakanının önergesi okunur okunmaz derhal çoğunluk bulunmadığı ileri sürülüp yoklama istendiği ve yine hemen yoklamaya geçildiği için yoklama sonucunun önergenin okunması sırasındaki durumu yansıttığında kuşku yoktur. Böylece önergenin toplantı yetersayısının bulunmadığı bir oturumda okunduğu ortaya çıkmaktadır. Bu durumda önergenin usullünce okunmuş sayılması düşünülemez. Demek ki dördüncü oturumda içeriği ve bu arada ne gibi nedenlere ve gerekçelere dayandığı bilinmeyen öncelik ve ivedilik önerileri oylanıp kabul edilmiş; bu yüzden de ana kurallardan ayrılma tutumu ve kanun tasarısının gündemdeki sırası gelmeden ve bir kez görüşülmesi işlemi hukukî dayanaktan yoksun kalmıştır.

Yukarıdan beri açıklananlar öncelik ve ivedilik kararlarının alınmasında Cumhuriyet Senatosu içtüzüğünün 52., 44., 69. ve Anayasa'nın 85. ve 86. maddeleri ile açık bir çelişkinin ve 1773 sayılı Kanunun ve dolayısıyla bu Kanunun 9. maddesinin (A) işaretli bendi ile 10. maddesinin ikinci fıkrasının (B) işaretli bendinin geçerliğini etkileyerek itiraz konusu kuralların biçim yönünden iptalini gerektirir önem ve ağırlıkta bir aykırılığın oluştuğunu kesinlikle ortaya koymaktadır.

b) Öncelik ve ivedilik önergesinin kapsam ve içeriğinden doğan durum:

Cumhuriyet Senatosu içtüzüğünde de (Madde 69, 44) kanun tasarı ve tekliflerinin iki kez görüşülmesi kural olarak kabul edilmiş; hangi tasarıların tek görüşmeye bağlı tutulacağı, iki görüşmeye bağlı tasarı ve tekliflerin bir kez görüşülmesi ile nasıl yetinilebileceği ve gündemdeki sıraları bozma yöntemi istisna hükümleri halinde ayrıca gösterilmiştir. (Madde 46, 47, 48, 45) Bir Kanun tasarı veya teklifinin bir kez görüşülmesi ile yetinilmesi için Hükümetin, teklif sahibinin veya ilgili komisyonun ivedilik kararı verilmesini istemesi, ortada Yasama Meclisinin kabul edeceği esaslı bir nedenin bulunması istemin yazılı ve gerekçeli olması; gündem sırasının bozulabilmesi için de Hükümetin veya komisyonun yazılı ve gerekçeli bir öneri ile öncelikle görüşme kararı istemesi Cumhuriyet Senatosu içtüzüğünün yukarıda değinilen maddelerinde kurala bağlanmış bulunmaktadır.

1773 sayılı Kanuna ilişkin tasarı için Cumhuriyet Senatosunda öncelik ve ivedilikle görüşme isteyen Millî Savunma Komisyonunun 18/6/1973 günlü, 1/205-12 sayılı raporunda "Kanunun ehemmiyetine binaen", Anayasa ve Adalet Komisyonunun 19/6/1973 günlü, 1/205-51 sayılı raporunda "Tasarının bir Anayasa gereği olması; Adalet Bakanının önergesinde ise "kanun tasarısının kanunlaşmasının bir Anayasa gereği bulunması ve özellikle bu mahkemelerin kuruluşuna ilişkin Anayasa değişikliğinin gerekçesinde öngörülen mucip sebepler muvacehesinde" sözleri gerekçe ve esaslı neden olarak yer almıştır (Aynı Tutanak Dergisi : Sayfa 631 ve 284 sayılı basmayazı).

Yukarıda (Karsıoy yazısının 1 sayılı bölümü) Millet Meclisi Genel Kurulunun verdiği öncelik ve ivedilik kararları dolayısıyla söylenenlerin tümü burada da geçerli ve sorunu aydınlatıp çözmeye yeterli olduğu için bunların tekrarlanmasına gidilmeyecektir. 1773 sayılı Kanuna ilişkin insan Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunda görüşülürken gerekçesi istemler üzerine öncelik ve ivedilik kararları verilerek Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünün 45., 46. maddelerine aykırı davranılmıştır. Bu davranış kararlar değersiz ve hükümsüz bıraktığı için ana kurallardan ayrılma tutumu ve tasarının gündemdeki sırası gelmeden ve bir kez görüşülmesi işlemi de böylece hukukî dayanaktan yoksun kalmış ve içtüzüğün 69. maddesinde yer alan kurala da ayrıca aykırı düşülmüştür. Anayasa'nın 85. maddesinin birinci fıkrası ile çelişen şu durum 1773 sayılı Kanunu biçim yönünden Anayasa'ya aykırı kılar ve dolayısıyla bu kanunun itiraz konusu 9. maddesinin (A) işaretli bendi ile 10. maddesinin ikinci fıkrasının (B) işaretli bendinin biçim yönünden iptalini gerektirir.

SONUÇ :

Anayasa Mahkemesi'nin 15/7/1974 günlü, 1974/12-32 sayılı kararına yukarıda açıklanan yönlerden ve yine yukarıda belirlenen nedenlerle karşıyım.

Üye

Ahmet Akar

KARŞI OY YAZISI

4 Ağustos 1974 günlü, 14966 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 1974/8-1974/19 sayılı, Mahkememiz kararına ilişkin Sayın Muhittin Gürün'ün karşıoy yazısının :

Millet Meclisindeki görüşmelerle ilgili birinci kısmı ile, Cumhuriyet Senatosundaki görüşmelere deyinen ikinci kısmının (b) bendinde yer alan düşüncelerine aynen katılmak suretiyle, çoğunluğun bu kararma da karşıyım.

Üye

Ahmet Koçak

KARŞI OY YAZISI

Bu dosya ile (1974/12-1974/32) 9. maddesinin birinci fıkrasının (A) işaretli ve 10. maddesinin ikinci fıkrasının (B) işaretli bendlerinin Anayasa'ya aykırılığı öne sürülmüş bulunan 1773 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri hakkındaki Kanunun Millet Meclisindeki ve Cumhuriyet Senatosundaki görüşülmesinde başvurulmuş bulunan (öncelik) ve (ivedilik) usulleri, her iki meclisin İçtüzüklerindeki hükümlere aykırı biçimde uygulanmışlardır.

Ancak Millet Meclisindeki uygulama yönünden iptal kararı verilmesine bugün için mahal kalmamış olduğundan, çoğunluk görüşünün bu bölümünün sonucuna, yani bu noktaya yöneltilen itirazın reddi gerektiğine katılıyorum.

Buna karşılık, (İvedilik) usulünün C. Senatosundaki uygulanmasında yapılan içtüzüğe aykırı işlemler, sözügeçen kanunun şekil yönünden iptalini gerektirecek önemde olduğundan itiraz konusu hükümlerin iptal edilmelerine karar verilmelidir.

Özetlenen bu düşünceleri açıklayan ayrıntılı gerekçeler, daha önce aynı konuya ilişkin bulunan bir başka itiraz üzerine Anayasa Mahkemesince verilen 21/5/1974 günlü ve (1974/8-1974/19) sayılı karara ilişkin karşıoy yazımın 1. fıkrasıyla 2. fıkrasının (a) ve (b) bendlerinde belirtilmiş olduğundan burada tekrarı gereksiz bulunmuştur. (Bak : Resmi Gazete : 4 Ağustos 1974, Sayı: 14966, Sh. 7, 8)

Yukarıki nedenlerle kararın (Sonuç) bölümünün 1. fıkrasının gerekçesine ve 2. fıkrasının (a) ve (c) bendlerindeki görüşlere katılmıyorum.

Üye

Muhittin Gürün

GEREKÇEDE AYRILIK VE KARŞI OY YAZISI

Sonuçlara her yönden salim surette ulaşmalarını sağlamak amacıyla ve en başta kendi çalışmalarından edinilmiş deney ve görüşlere dayanarak saptadıklarında kuşkuya yer olmayan toplantı ve müzakere usulü ile ilgili hükümlerin yasama organlarınca (Kabule değer nedeni belirtilmeden) savsanması haline bir dayanak, Mahkememizce araştırılmaz.

İnceleme konusu kanun bakımından geçen öncelik ve ivedilik işlemlerinde İçtüzük hükümlerinin Millet Meclisinde tam olarak uygulanmayışının Mahkememiz çoğunluğunca etkisiz sayılması görüşüne, açıklanan nedenle katılmamıştır. Ancak, aksayan durumu Millet Meclisi, İçtüzük değişiklikleriyle geçerli duruma getirip olağan saydığı için, kanunun biçim yönünden iptaline bir sebep ve yarar kalmadığı sonucuna varan çoğunluk görüşüyle birleşmiştir. Fakat,

Metinleri yasalaştırma usulünde bir değişiklik yapılmadığına göre, görüşmeleri sırasındaki aksaklığı yasama çalışmalarında etkili saymaya kendi devam ettiğinden, kanunun, yalnızca C. Senatosundaki İçtüzük hükümlerine aykırı davranış nedeniyle biçim yönünden iptali gerekirdi. Mahkememiz kararından bu nedenle ayrılmaktayım.

Üye

Nihat O.
Akcakayalıoğlu